

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Nuohousalan Keskusliitto on huolissaan säädösehdotusten vaikutuksista Talotekniikan ammattitutkinnon näyttöjen laatuun. Nuohousalalla on tunnistettu haasteeksi, että nuohouksen osaamisalan näyttöjä voidaan ottaa vastaan kaikissa oppilaitoksissa, jotka ovat saaneet järjestämisluvan talotekniikan opetukseen. Tämä voi pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa nuohouksen osaamisalan näyttöjä ottaa vastaan oppilaitoksen puolesta henkilö, jolla ei ole tarvittavaa osaamista tai kokemusta arvioida nuohouksen osaamisalan näyttösuoritusta. Viitteitä edellä mainitun kaltaisesta toiminnasta antaa jo nyt Opetushallinnon tilastot vuodelta 2022, jolloin useampi oppilaitos, joka ei anna nuohousalaan liittyvää opetusta, on ottanut vastaan nuohousalan näyttöjä. Näytön merkitys nuohouksen osaamisalan laadun varmistajana korostuu etenkin siitä syystä, että suurin osa nuohouksen osaamisalan oppimisesta tapahtuu työpaikalla – näyttö toimii tärkeänä osana alan laadunvarmistusta. Edellä mainittuihin tietoihin pohjaten olisi erittäin tärkeää, että nuohouksen osaamisala rajattaisiin kokeiluluvassa rajoitettavien tutkintojen piiriin: tätä asiaa avattu tarkemmin ”Asetusluonnos” -kohdassa.

Näyttöjen laadun osalta Nuohousalan Keskusliitto näkee haitallisena suunnittelut säädösehdotukset, jotka liittyvät työelämätoimikuntien toimintaan tulevaisuudessa. Voimassa oleva laki ammatillisesta koulutuksesta määrittää työelämätoimikuntien yhdeksi tehtäväksi osallistua näyttöjen toteutukseen ja osaamisen arvioinnin laadun varmistamiseen. Työelämätoimikunnan tehtävänä on toimittaa tiedot havaitsemistaan puutteista näytöissä Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Hallituksen esityksessä nostetaan esiin nykytilan ja sen arvioinnin kohdalla, että työelämätoimikunnat ovat merkittävässä roolissa tutkintokoulutusten laadun varmistuksessa. Huolimatta työelämätoimikuntien tunnustetusta roolista, hallituksen esityksessä työelämätoimikuntien määrää rajattaisiin viiteentoista, joka karsisi pois yli puolet työelämätoimikunnista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että työelämätoimikuntien tehtävistä jätettäisiin pois näyttöjen toteutuksen seuranta ja osaamisen arvioinnin laadunvarmistus. Yhdeksi syyksi tehtävien karsimisille hallituksen esityksessä nostetaan se, että työelämätoimikuntien vierailukäynnit koulutuksen järjestäjien luona toteutuvat pistemäisesti

kohdistuen vain pieneen osaan koulutuksen järjestäjiä, eikä näin ollen tarjoa kattavaa kuvaa näyttöjen järjestämisestä ja osaamisen arvioinnin laadusta.

Hallituksen esityksessä ei ole selvästi tuotu esille, miten näyttöjen laadunvalvonta toteutettaisiin jatkossa, mikäli tehtävä poistettaisiin työelämätoimikunnilta. Esitys antaa sellaisen käsityksen, että näyttöjen laadunvarmistus jää koulutusten järjestäjien oman laadun varmistuksen vastuulle. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että näyttöjen valtakunnallinen valvova elin puuttuisi täysin, joka saattaisi johtaa näyttöjen laadun heikkenemiseen. Nuohousalalla näyttöjen laadun heikkenemisellä saattaa olla vaikutusta välillisesti ihmisten sekä rakennusten paloturvallisuuteen, koska nuohooja on useasti ainoa paloturvallisuuden asiantuntija, joka käy kiinteistöissä vuosittain ja antaa paloturvallisuusasioihin liittyviä neuvoja ja korjausehdotuksia. Laadunvalvonnan pettämislle saattaisi olla siis välillisiä vaikutuksia, jotka näkyvät pitkään tulevaisuudessa. Mahdollisia seurauksia voivat olla esimerkiksi liian pienistä suojaetäisyyksistä ja muista tulisijojen tai hormien puutteista sekä vaurioista alkaneiden tulipalojen määrän kasvu. Hallituksen esityksessä on tuotu myös esille, että työelämätoimikuntien määrä vähennettäisiin. Esityksen mukaan sillä tähdätään siihen, että toimikuntien yhdistäminen laaja-alaisemmaksi mahdollistaisi tutkintojen ja ammatillisen koulutuksen tarkastelun laaja-alaisemmin. Vaikkakin laaja-alaisuus on lähtökohtaisesti hyvä asia, se voi kuitenkin rajata pienempien alojen vaikutusmahdollisuuksia esimerkiksi tilanteessa, jossa tutkinnon perusteita lähdetään muuttamaan.

Nuohousalan Keskusliitto pitää esityksessä hyvänä asiana sitä, että siinä nostetaan esiin oppilaitosten oman laadunvalvonnan tarve osana näyttöjen laadun kehittämistä. Emme kuitenkaan kannata sitä, että työelämätoimikuntien tehtävä näyttöjen valtakunnallisena laadunvalvojana poistetaan. Työelämätoimikunnan tehtävää laadunvalvojana tulisi kehittää, jotta sillä olisi paremmat edellytykset tulevaisuudessa valvoa ja puuttua näyttöjen laatueroihin. Uskomme, että tämä on nuohousalan lisäksi myös monen muun alan toive. Emme myöskään kannata sitä, että työelämätoimikuntien määrää vähennettäisiin tulevaisuudessa. Lisäksi haluamme tuoda esiin tarpeen nuohouksen osaamisalan rajaamisesta ammatillisen toiminnanohjauksen kokeilussa pois kokeiluluvasta, vedoten nuohoojan pätevyyden lakiperustaisuuteen – tätä avattu tarkemmin kohdassa ”Asetusluonnokset”.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

-

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta annetun lain 5 §:n nojalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkinnoista ja osaamisaloista, jotka opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä voidaan rajata koulutuksen järjestäjän kokeiluluvasta pois. Hallituksen esityksessä on ilmaistu, että tarkoituksena on antaa uusi opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta, joka pitäisi sisällään listan niistä tutkinnoista ja osaamisaloista, jotka kokeiluluvista voitaisiin ministeriön päätöksellä rajata pois. Nuohousalan Keskusliiton näkemyksen mukaan hallituksen esityksen liitteenä olevaan luonnostelmaan edellä mainitusta asetuksesta tulisi lisätä nuohouksen osaamisala Talotekniikan ammattitutkinnosta.

Säännöskohtaisissa perusteluissa 5 §:ssä todetaan, että on olemassa tutkintoja ja osaamisaloja, joiden järjestämistä on välttämätöntä rajoittaa ja tällä tarkoitetaan sellaisia tutkintoja tai osaamisaloja, joihin liittyvää osaamista säädellään lailla tai asetuksilla. Nuohoojan kelpoisuudesta on säädetty Pelastuslain (1078/2018) 63 §:ssä – nuohoojalla tulee olla suoritettuna joko nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinto, jossa on suoritettuna nuohouksen osaamisala. Nuohousalan Keskusliitto ehdottaa, että tämän pohjalta hallituksen esityksen liitteenä olevaan luonnokseen opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta lisätään rajoitettavien tutkintojen osaksi myös nuohouksen osaamisala Talotekniikan ammattitutkinnosta.

Muut kommentit

-

Hemanus Kari
Nuohousalan Keskusliitto ry